

Aan de gemeenteraad
en het college van B&W
van de gemeente Albrandswaard
Hofhoek 5
3176 PD Poortugaal

Capelle aan den IJssel, 16 maart 2015

Betreft: RKC-onderzoek sportaccommodaties

Geachte leden van de raad en het college van B&W,

De afgelopen jaren heeft de gemeente Albrandswaard fors geïnvesteerd in buitensportaccommodaties en in de komende tijd zal de gemeente nog gaan investeren in de binnensportaccommodaties. Recentelijk is het besluit genomen voor een nieuw sportpark met een tweede sporthal ('clusterlocatie Delta/Sportpark Albrandswaard'). Ook is besloten het binnenzwembad langer open te houden tot in ieder geval juni 2018. Deze investeringen leiden tot kapitaalslasten en tot onderhouds- en beheerslasten.

Dit roept diverse vragen op: wat zijn hiervan de consequenties voor de sportbegroting en in hoeverre sluiten deze uitbreidingen aan bij de behoefte van de bevolking? Hoe verhouden deze besluiten zich tot de doelen van het sportbeleid? En in welke mate is de gemeenteraad in de gelegenheid om te sturen op de uitvoering van het beleid? Meer in het algemeen bestaat er behoefte aan inzicht in de doelmatigheid, rechtvaardigheid, rechtmatigheid en toekomstbestendigheid van het gevoerde sportaccommodatiebeleid.

Op grond van het voorgaande heeft de RKC voor een nader onderzoek de volgende hoofdvraag geformuleerd:

"In hoeverre sluit het sportaccommodatiebeleid aan op het bredere sportbeleid en hoe doelmatig, rechtvaardig, rechtmatig en toekomstbestendig is dit sportaccommodatiebeleid?"

De doelstelling van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in het totale gebruik, de behoefte, het beheer en de bedrijfsvoering van de gemeentelijke buiten- en binnensportaccommodaties, ten einde de raad in de gelegenheid te stellen om kaders te stellen en/of de uitvoering van het vastgestelde beleid te controleren en waar nodig of gewenst bij te sturen. Op grond van de uitkomsten van dit onderzoek zal de Rekenkamercommissie aanbevelingen kunnen doen gericht op de bevordering van de doelmatigheid, rechtvaardigheid, rechtmatigheid en toekomstbestendigheid van het sportaccommodatiebeleid van de gemeente Albrandswaard.

In de bijlage bij deze brief treft u de onderzoeksopzet aan. De RKC heeft voor de uitvoering van dit onderzoek het Mulier-instituut in de arm genomen. In de planning wordt ernaar gestreefd om in juni a.s. tot een afronding te kunnen komen. De haalbaarheid hiervan is echter afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens en de actieve ondersteuning van het ambtelijk apparaat om de gewenste informatie aan te leveren.

Ik vertrouw u hiermede in voldoende mate te hebben ingelicht. Uw eventuele reacties kunnen in het periodiek overleg van de RKC met de leden van de auditcommissie aan de orde worden gesteld.

Met vriendelijke groet,

Drs.J.W. Verheij
Voorzitter Rekenkamercommissie Albrandswaard,
Namens deze de Secretaris
G. Gijzendorffen

Bijlage: onderzoeksopzet RKC-onderzoek naar sportaccommodaties

Inleiding

Sport is de belangrijkste bijzaak op lokaal niveau, zo concludeerde het Mulier Instituut naar aanleiding van een analyse van de collegeprogramma's van ruim 100 gemeenten. Het gaat daarbij niet langer alleen om de sport zelf, maar ook om de instrumentele waarde van sport op het gebied van gezondheid, sociale cohesie en economie. Om meer te bereiken met sport wordt door gemeenten kritisch gekeken naar de effectiviteit en doelmatigheid van het sportbeleid en met name naar de inzet van sportaccommodaties. Op lokaal niveau gaat immers ongeveer 85 procent van het sportbudget naar sportaccommodaties. In de huidige tijden waar veel gemeenten zich geconfronteerd zien met een bezuinigingstaakstelling is dan ook veelvuldig sprake van een heroriëntatie op het accommodatiebeleid. Gemeenten hebben nood aan inzicht in de accommodatiebehoefte van hun inwoners nu en in de toekomst en mogelijkheden tot beter gebruik van de accommodaties, alsmede mogelijkheden om de dekkingsgraad van de accommodaties te verbeteren. Deze vraagstukken op gemeentelijk niveau moeten in het licht worden gezien van het huidig accommodatiebestand met een groot aantal accommodaties die tijdens de bouw golf in de jaren '60 en '70 zijn gerealiseerd. Besluitvorming over het sluiten, renoveren, verplaatsen of nieuw bouwen van deze voorzieningen brengt sport prominent op de bestuurlijke agenda en vraagt om een nadere verdieping op lokaal niveau voor een goede besluitvorming.

Besluit RKC en opdracht aan Mulier-instituut

Ook in de gemeente Albrandswaard leven vragen omtrent de behoefte aan sportvoorzieningen en de gemeentelijke investeringsopgave voor sportaccommodaties. De Rekenkamercommissie Albrandswaard heeft in overleg met de audit commissie besloten een onderzoek uit te laten voeren naar het sportaccommodatiebeleid in de gemeente Albrandswaard. Uit een eerste verkenning door de Rekenkamercommissie is gebleken dat door de Raad diverse besluiten zijn genomen omtrent sportaccommodaties, maar dat onduidelijk is op welke informatie deze besluiten zijn gestoeld. In overleg met het Mulier Instituut is vervolgens de probleemstelling en onderzoeksvraag verder geconcretiseerd.

Het Mulier Instituut voert in opdracht van de RKC een drieledig onderzoek uit dat inzicht biedt in de door de Rekenkamercommissie naar voren geschoven vraagstukken.

Onderdelen onderzoek

1. Een analyse van de operationalisering van en sturing op sportaccommodatiebeleid in het licht van het bredere sportbeleid in de gemeente Albrandswaard. (doelmatigheid)
2. Een analyse van de kosten en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en verschillende takken van sport in gemeente Albrandswaard. (rechtvaardigheid/rechtmatigheid)
3. Een behoefteprognose voor binnen- en buitensport waarin inzicht wordt geboden in de ontwikkeling van de behoefte aan sportaccommodaties in Albrandswaard voor de komende 20 jaar. (toekomstbestendigheid)

Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in het totale gebruik, de behoefte, het beheer en de bedrijfsvoering van de gemeentelijke buiten- en binnensportaccommodaties, ten einde de raad in de gelegenheid te stellen om kaders te stellen en/of de uitvoering van het vastgestelde beleid te controleren en waar nodig of gewenst bij te sturen. Op grond van de uitkomsten van dit onderzoek zal de Rekenkamercommissie aanbevelingen doen gericht op de bevordering van de doelmatigheid, rechtvaardigheid, rechtmatigheid en toekomstbestendigheid van het sportaccommodatiebeleid van de gemeente Albrandswaard.

Hoofdvraag

De hoofdvraag voor het onderzoek is:

In hoeverre sluit het sportaccommodatiebeleid aan op het bredere sportbeleid en hoe doelmatig, rechtvaardig, rechtmatig en toekomstbestendig is dit sportaccommodatiebeleid?

Om te komen tot een gedegen beantwoording van de bovenstaande onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd :

Beleid en sturing

- 1) In hoeverre is het sportaccommodatiebeleid voldoende geoperationaliseerd en in welke mate sluit dit beleid aan op de doelstellingen in het sportbeleid?
- 2) Welke criteria en toetsingselementen worden gebruikt om vast te stellen of aanpassingen in de configuratie van sportaccommodaties vereist of gewenst zijn en of daarbij gemeentelijke financiering op zijn plaats is?

Exploitatie en beheer van sportaccommodaties

- 3) In hoeverre is er inzicht in de tariefstelling en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en wat zijn de verschillen hierin tussen typen sportaccommodaties?
- 4) In hoeverre sluiten de waargenomen verschillen in tariefstelling en dekkingspercentages van sportaccommodaties aan bij de doelen uit het sportbeleid?

Behoefte aan sportaccommodaties

- 5) Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties (sporthallen/sportzalen/gymzalen) en buitensportaccommodaties (voetbal, hockey, tennis, korfbal, honk- en softbal) in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar?
- 6) Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard?

Aanpak

Om te onderzoeken in hoeverre de doelstellingen in het sportaccommodatiebeleid voldoende zijn geoperationaliseerd en aansluiten op het algehele sportbeleid wordt documentanalyse toegepast. Hierbij wordt gekeken naar het sportbeleid en sportaccommodatiebeleid van gemeente Albrandswaard, stukken van het college van Burgermeesters en Wethouders, raadsverslagen en verslagen van de raadscommissie belast met sport evenals de begrotingen en jaarrekeningen voor sport. Bij deze analyse wordt gekeken naar de documenten uit de periode 2009-2015. Bij de documentanalyse is aandacht voor de doelmatigheid van het beleid. Exploitatie en beheer sportaccommodaties

De kosten voor de gemeentelijke sportinfrastructuur kunnen, zowel qua investering als exploitatie, op verschillende plekken in de gemeentelijke concernbegroting terugkomen. Om de betreffende kostenstructuur en –opbouw inzichtelijk te krijgen als basis voor het verdere onderzoek zal een nadere analyse worden uitgevoerd op onder meer de concernbegroting van de gemeente Albrandswaard en de beschikbare meerjaren onderhoudsprogramma's, meerjarige begrotingen en het gemeentelijk subsidiebeleid en tarievenstelsel. Deze analyse dient onder meer helderheid te verschaffen over:

- investerings- en exploitatielast van de gemeentelijke sportinfrastructuur;
- de huidige tarieven voor zowel de binnensportaccommodaties, de buitensportaccommodaties en de zwembaden alsmede de gehanteerde systematiek;
- de eventueel van toepassing zijnde bijzondere regelingen en/of juridische afspraken met gebruikers en accommodaties;
- het percentage van de kosten van accommodaties dat gedekt wordt door inkomsten (dekkingspercentage).

Voor wat betreft de kosten wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de kapitaallasten, kosten van onderhoud en van beheer. Ambtelijke ('overhead'), grond- en ontsluitingskosten (bijv. kosten van toegangswegen en parkeerplaatsen) blijken in de praktijk moeilijk achterhaalbaar en/of toerekenbaar, en zullen achterwege blijven of pro memoria worden meegenomen. Bij de inkomsten wordt in ieder geval gekeken naar de huurinkomsten die worden opgebracht door de verenigingen. Bij bepaalde voorzieningen (denk bijv. aan zwembaden) zijn er ook andere inkomsten. In dat geval kunnen er twee dekkingspercentages worden berekend: een verhouding tussen huuropbrengsten en kosten van de voorziening, en een verhouding tussen alle opbrengsten en kosten van de voorziening. Van groot belang bij dit deel van het onderzoek is de beschikbaarheid van het benodigde informatiemateriaal. Hiertoe wordt bij aanvang van de onderzoekswerkzaamheden een gespecificeerd informatieverzoek opgesteld. Bovendien worden de gesprekken met ambtenaren van de gemeente Albrandswaard benut om eventuele lacunes en omissies te voorkomen.

Behoeftes aan sportaccommodaties

Voor de vraag-aanbod analyses van de buitensporten wordt het ruimte-instrument van het onderzoeksbureau gebruikt. Dit rekeninstrument is toepasbaar op de sporten voetbal, hockey, tennis, korfbal en honk- en softbal. Voor deze sporten wordt op basis van teamaantallen en door VSG en NOC*NSF vastgestelde planningsnormen het benodigde aantal velden/banen berekend. Door deze behoefte af te zetten tegen het huidige aantal (en type) velden, worden eventuele tekorten of overschotten in kaart gebracht. Op basis van de verwachte bevolkingsgroei en veranderende bevolkingssamenstelling alsmede de trends per sporttak bepalen we vervolgens wat de vraag naar velden is in 2020 en 2030. Eventuele tekorten of overschotten in 2020 of 2030 worden zichtbaar door de toekomstige behoefte te vergelijken met het huidige aanbod, aangevuld met eventuele concrete uitvoeringsplannen voor extra velden, omzetting naar kunstgras of afstoting van velden. Voor de vraag-aanbodanalyse van de binnensport (sporthallen/sportzalen/gymzalen) wordt gewerkt met draagvlakcijfers op basis van inwoner- en leerlingenaantallen, nu en in de toekomst. De berekening heeft betrekking op het gebruik van deze accommodaties door verenigingen, onderwijs, bedrijven en particulieren. De draagvlakcijfers geven een bandbreedte aan waarbinnen de werkelijke behoefte ligt. Door de huidige bezettingsgraden en eventuele overlooptmogelijkheden in sportzalen en gymzalen te betrekken bij de vraag-aanbodanalyse wordt beschreven of de minimale of maximale variant het meest van toepassing is. In het onderzoek is ook aandacht voor de ligging van onderwijslocaties ten opzichte van de binnensportaccommodaties. Zwembaden en ijsbanen vormen geen onderdeel van dit onderzoek.

Door de uitkomsten van de behoefteprognoses te vergelijken met de gegevens over exploitatie en beheer van sportaccommodaties in Albrandswaard is het mogelijk om een indicatie te geven van de financiële implicaties. Hiermee wordt zowel een ruimtelijk als financieel toekomstperspectief geboden voor het sportaccommodatiebeleid in Albrandswaard.

Vanwege de gewenste afronding van het project op 1 juni 2015, is het van belang dat de volgende gegevens van de gemeente Albrandswaard zo spoedig mogelijk aan het Mulier Instituut ter beschikking worden gesteld om de behoefte prognoses uit te kunnen voeren:

- teamaantallen/aantal leden per buitensportvereniging (Mulier Instituut draagt format aan);
- aantal en type velden per accommodatie en per vereniging;
- adresgegevens sportparken;
- adresgegevens, afmetingen en bezettingsgraden sporthallen;
- adresgegevens, afmetingen en bezettingsgraden sportzalen en gymzalen;
- bevolkingsgegevens van 2014 en prognoses voor 2020 en 2030 per leeftijdsjaar (of eventueel vijf-jaarsgroepen) en indien mogelijk per postcodegebied;
- aantal leerlingen 2014 en prognose voor 2020 en 2030 voor de gemeente en indien mogelijk per postcodegebied;
- adresgegevens van onderwijslocaties met vermelding van het type onderwijs dat geboden wordt;
- eventuele goedgekeurde plannen voor sluiting of nieuwbouw sporthallen, sportzalen en gymzalen;
- eventuele goedgekeurde plannen voor aanleg of afstoting van velden of omzetting natuurgras naar kunstgras.

In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat de gemeente beschikt over hierboven genoemde basisgegevens. De verantwoordelijkheid voor het aanleveren van deze gegevens ligt bij het ambtelijk apparaat van de gemeente Albrandswaard. De gegevens over de accommodaties in Albrandswaard worden na afronding van het onderzoek toegevoegd aan de landelijke accommodatiedatabase AccommodatieMonitorSport (AMS) die het Mulier Instituut bijhoudt in opdracht van het ministerie van VWS.

Planning

In maart wordt getracht zoveel als mogelijk de benodigde informatie boven tafel te krijgen en een start te maken met de analyses. In april worden gesprekken gevoerd met de ambtenaren sport en met vertegenwoordigers van de Sportstichting, vinden de behoefteprognoses plaats en wordt een opzet gemaakt voor de nota van bevindingen die wordt besproken met de Rekenkamercommissie. Het eerste deel van mei wordt benut voor het afronden van de nota van bevindingen en de ambtelijke reactie. In het tweede deel van mei wordt de eindrapportage opgesteld, geredigeerd en opgeleverd. Bij het inplannen van de interviews en de ambtelijke reactie wordt rekening gehouden met vakantieperiodes.